

وضعیت کارگران در کشتارگاه‌های مرغ استان اصفهان

در استان اصفهان تعداد زیادی کشتارگاه مرغ وجود دارد. مطالب این گزارش شرح حال وضعیت کارگران در این مراکز است.

ساعات کار و مزد

کشتارگاه‌های مرغ بخش‌های مختلفی دارند از جمله ذبح، قطعه‌بندی، بسته‌بندی، بارگیری و امور اداری. برای اینکه مرغ‌ها روزانه به بازار عرضه شوند، کارگران شب‌ها کار می‌کنند. دستمزد در این مراکز در سال ۱۴۰۱ اغلب برحسب هر شب ۲۵۰ هزار تومان پرداخت می‌شد. قرارداد کاری بر حسب قانون کار تنها در بخش اداری وجود دارد آن هم به صورت موقت. اغلب ساعت کاری از ۹ شب تا ۶ صبح است. این در حالی است که طبق ماده‌ی ۵۳ قانون کار ساعت کار شبانه از ساعت ۲۲ الی ۶ صبح تعریف می‌شود. همچنین طبق ماده ۶۱ قانون کار، ارجاع کار اضافی به کارگران که کار شبانه یا کارهای خطرناک و زیان‌آور انجام می‌دهند ممنوع است. بنابراین یک ساعت کار اضافی این کارگران غیر قانونی است. البته حتی برای این یک ساعت کار اضافی مبلغ مضاعفی نیز به کارگران این مراکز پرداخت نمی‌شود.

مسئله‌ی ساعات کار در این مراکز به اینجا ختم نمی‌شود. درست است که دستمزد پرداختی به صورت یک شب کاری است اما کارگران برخی واحدها مانند بسته‌بندی یا قطعه‌بندی برحسب تناژ مرغی که هر شب وارد کشتارگاه می‌شود باید تا اتمام کار و تحویل آن تا هر ساعتی از صبح سر کار بمانند. به ازای ساعات اضافی که کارگران کار می‌کنند، دستمزدی اضافه پرداخت نمی‌شود. اغلب در شب‌های تعطیل به خصوص اعیاد گوناگون، کارگران مدت زمان بیشتری را به کار مشغول‌اند ولی باز هم حقوق ثابت است. این در حالی است که طبق ماده‌ی ۵۸ قانون کار تنها برای هر ساعت کار در شب به کارگران غیرنوبتی ۳۵ درصد اضافه بر مزد ساعت کار عادی تعلق می‌گیرد.

یکی از کارگران شاغل در این مراکز، ساعات کاری متداول را اینگونه شرح می‌دهد: "در ۳۰ شب ماه حداکثر ۳ شب بار کم‌تر وارد اینجا می‌شود که در این شب‌ها پایان کار ما ۴-۳ بامداد است. ولی بیش از ۳ شب را بیش از ساعت ۶ مشغول به کار هستیم. بعضی شب‌ها تا ساعت ۱۰ صبح هم کار را ادامه می‌دهیم."

بیش از ۷۰ درصد کارگران این مراکز به دلیل اینکه قراردادکار ندارند، بیمه نمی‌شوند. همچنین سرمایه‌داران با شارلاتان‌بازی وعده‌ی شام و صبحانه را برعهده‌ی خود کارگران در منزل قبل و بعد از حضور در کارخانه می‌گذارند. یکی از کارگران، وضعیت شب‌کاری را اینگونه شرح می‌دهد: "شب‌کاری مشقات زیادی دارد. در روزکاری در وعده‌ی صبحانه و ناهار امکان استراحت وجود دارد اما چون شب‌کار هستیم و وعده‌ی غذایی

نداریم در طول شب زمان استراحتمان در حد یک زمان کوتاه برای چای خوردن و یا رفتن به دستشویی است."

روش‌های افزایش شدت استثمار

سرمایه‌داران در کشتارگاه‌های مرغ استان اصفهان به روش‌های گوناگونی توانسته‌اند شدت استثمار را هر روز افزایش دهند. استفاده از نیروی کار کودکان و نوجوانان یکی از این روش‌ها است. کودکان و نوجوانان به دلیل مشکلات اقتصادی خانواده و برای کسب هزینه‌های تحصیل و امکان ادامه‌ی رفتن به مدرسه مجبور می‌شوند که به صورت شبانه در این مراکز کار کنند. در مواردی این افراد به علت از کارافتادگی یا فوت پدر نان‌آور خانواده هستند. در مواردی نیز از آنجایی که پدران آن‌ها که خود کارگران کارخانجات اصفهان‌اند و دستمزدشان کفاف زندگی را نمی‌دهد، فرزندان برای برداشتن باری از دوش خانواده در این مراکز مشغول به کار می‌شوند. شرایط سنی و وضعیت خانوادگی کودکان و نوجوانان بستری را برای استثمار شدید آن‌ها توسط سرمایه‌داران فراهم می‌کند.

روش دیگری که سرمایه‌داران برای افزایش استثمار به کار می‌گیرند، استفاده از سیستم کارچاق‌کنی (نوعی پیمانکاری به ادبیات رسمی) است. کارفرما از بین خود کارگران تعدادی را به عنوان سرکارگر برای جذب نیرو به کار می‌گمارد. دستمزد کل کارگران ابتدا به سرکارگران داده می‌شود و این افراد طبق توافقی که با کارگران می‌کنند به آن‌ها دستمزد پرداخت می‌کنند. کارگران به دلیل اینکه اغلب از دوستان و آشنایان این افرادند به خاطر رودربایستی و یا احساس دین از اعتراض خودداری می‌کنند.

عوارض شب‌کاری

کار کردن در شب آن هم به صورت طولانی مدت، منجر به عوارض بسیاری به خصوص برای کودکان و نوجوانان شده است. این مسئله در کنار عدم وجود تغذیه‌ی مناسب و استراحت کافی به خصوص برای کودکان و نوجوانان که فردای شب‌کاری بایستی به کلاس درس بروند عوارض فیزیکی، روانی و اجتماعی را به وجود می‌آورد. برای نمونه، یکی از محصلین شاغل در این مراکز در اثر شب‌کاری مشکلات گوارشی پیدا کرده بود و پزشک علت آن را کم‌خوابی اعلام کرد.

کارگران به دلیل اینکه بتوانند بر خستگی و بی‌خوابی فائق آیند به مصرف مواد مخدری هم‌چون تریاک و حشیش روی می‌آورند. کشیدن سیگار برای کودکان و نوجوانان پس از حضور در این مراکز به امری عادی تبدیل شده است. دعوا و درگیری، افسردگی، پرخاشگری و مصرف الکل بین این کارگران نوجوان به وفور مشاهده می‌شود.

نتیجه‌گیری

در بسیاری از واحدهای بزرگ صنعتی استان اصفهان تشکل کارگری وجود ندارد و مبارزه‌ی آگاهانه‌ی کارگران پراکنده و ناچیز است، به همین ترتیب سرمایه‌داران در این کشتارگاه‌ها که حداقل‌های قانونی را نیز رعایت

نمی‌کنند به صورت شدیدتری کارگران را استثمار می‌کنند. تنها راه مبارزه برای تغییر این وضعیت متشکل شدن کارگران و کسب آگاهی طبقاتی است.

به صورت مشخص کارگران این مراکز کوچک‌ترین آگاهی نسبت به قوانین کار ندارند. کارگری که بیش از یکسال در این مراکز کار می‌کرد از ضرورت داشتن بیمه و قرارداد طبق قانون کار اظهار بی‌اطلاعی می‌کرد. کودکان و نوجوانان کم‌ترین آگاهی را نسبت به قوانین کار دارند اگر هم در مواردی این آگاهی وجود داشته باشد بستری برای بروز و ظهور ندارد. با چنین وضعیتی در آینده، فرزندان سرمایه‌داران کنونی که با استثمار شدید اقدام به سودآوری می‌کنند به فرزندان این کارگران برای ثروت‌شان فخر خواهند فروخت و عنوان خواهند داشت ارث پدرشان است و پدرشان هم با زحمت خودش این ثروت را کسب کرده است.

این درست است که حتی اجرای قانون کار نیز منافع جمعی کارگران را برآورده نمی‌کند، اما مطالبه‌ی اجرای حداقل‌های قانونی برای کارگران این مراکز که شرایط کارشان از این حداقل‌ها بسیار دور است علاوه بر امکان بهبود شرایط کار، بستری برای عمل مشترک نیز فراهم می‌کند.